

9. Lijden in plaats van heerlijkheid

De eerste mensen meenden de kortste en gemakkelijkste weg naar de hen beloofde heerlijkheid te zien. Zij kwamen echter bedrogen uit.

God had hen vooraf het leven en de dood voorgehouden in de vorm van het eten van twee vruchten. De keus tegen het verbod in te eten van de boom van kennis van goed en kwaad hield in, dat het sterven waar God voor gewaarschuwd had in werking trad. Niet de onmiddellijke dood, maar het proces van sterven, de weg die de mens zou moeten gaan in het bewustzijn dat er eens een einde aan zijn leven zou komen.

“Tegen de vrouw zei Hij: Ik zal uw moeite in uw zwangerschap [letterlijk: uw zwoegen en uw zwangerschap] zeer groot maken; met pijn zult u kinderen baren. Naar uw man zal uw begeerte uitgaan, maar hij zal over u heersen.

En tegen Adam zei Hij: Omdat u geluisterd hebt naar de stem van uw vrouw en van die boom gegeten hebt waarvan Ik u geboden had: U mag daarvan niet eten, is de aardbodem omwille van u vervloekt; met zwoegen zult u daarvan eten, al de dagen van uw leven; dorens en distels zal hij voor u laten opkomen en u zult het gewas van het veld eten. In het zweet van uw gezicht zult u brood eten, totdat u tot de aardbodem terugkeert, omdat u daaruit genomen bent; want stof bent u en u zult tot stof terugkeren.” (Gen 3:16-19)

Dus in plaats van de eeuwige heerlijkheid, die zij zagen in de engelen, moesten zij lijden tot zij uiteindelijk zouden sterven. De mens is om de zonde “voor korte tijd minder gemaakt dan de engelen, vanwege het lijden van de dood” (Heb 2:7).*

Misschien denkt u: ‘het is hard, om bij het eerste het beste vergrijp meteen zo’n zware straf, met verstrekkende gevolgen voor alle mensen, uit te delen; God had toch eerst nog een keer kunnen waarschuwen, een gele kaart geven voordat hij de rode kaart trok?’ Ja, zo denken wij mensen, maar God is geen mens. Hij kan ten eerste de zonde niet verdragen en ten tweede niet terugkomen op wat Hij heeft gezegd; want wat zou de betekenis van Zijn waarheid, en dus betrouwbaarheid en rechtvaardigheid dan zijn? Het van het begin af en voortaan altijd geldende principe is, wat Hij door de profeet Ezechiël duidelijk zegt: “De mens die zondigt, die zal sterven” (Ezech 18:4); niet een ander, maar hijzelf – hij is verantwoordelijk, niet een ander; geen mens en zeker geen hogere, kwade macht waar hij de schuld op kan afschuiven omdat hij immers onmachtig is die te weerstaan.

Alle mensen vereenzelvigen zich door hun zonden met Adam

Maar hoe kan het dan dat Gods vonnis geldt voor alle mensen? Daarin is Paulus heel duidelijk: omdat alle mensen – behalve Jezus Christus – vroeg of laat (de mens wordt niet zondig geboren, anders zou Jezus ook zondig zijn) in het voetspoor van Adam treden, door tegen God te zondigen: “Daarom, gelijk door één mens de zonde de wereld is binnengekomen en door de zonde de dood, zo is ook de dood tot alle mensen doorgegaan, omdat allen gezondigd hebben” (Rom 5:12 NBG’51). Dit geldt in algemeenheid voor alle mensen. Maar met een weerklank uit Genesis 3 zegt hij verder tot hen die Gods wil kennen (de brief aan de Romeinen is immers aan gelovigen geschreven), dat ongehoorzaamheid aan God een keus is, met dezelfde gevolgen als voor Adam en Eva:

“Weet u niet dat aan wie u uzelf als slaaf ter beschikking stelt tot gehoorzaamheid, u slaaf bent van wie u gehoorzaamt: óf van de zonde, tot de dood, óf van de gehoorzaamheid, tot gerechtigheid? ... stel zo nu uw leden beschikbaar ten dienst van de gerechtigheid tot heiliging ... Want het loon van de zonde is de dood, maar de genadegave van God is eeuwig leven, door Jezus Christus, onze Heere.” (Rom 6:16-23)

In hoofdstuk 2 van deze brief stelt Paulus lijden en heerlijkheid tegenover elkaar, als achtereenvolgens oordeel/straf en zegen. Het lijden door verdrukking en benauwdheid is dan (in dit geval, want meestal gaat het bij verdrukking en benauwdheid om vervolging omwille van het geloof in Christus – zie het volgende deel) het gevolg van het doen van het kwade, en de heerlijkheid de gave aan wie het goede doen van God, “Die ieder vergelden zal naar zijn werken, (namelijk) hun die met volharding het goede doen en heerlijkheid, eer en onvergankelijkheid zoeken: het eeuwige leven. Hun echter die twistziek zijn en ongehoorzaam aan de waarheid, maar gehoorzaam aan de ongerechtigheid, (zal) gramschap en toorn (vergolden worden). Verdrukking en benauwdheid (zullen komen) over de ziel van ieder mens die het kwade teweegbrengt ... maar heerlijkheid en eer en vrede over ieder die het goede werkt ...” (Rom 2:6-10).

En hierin ligt het antwoord op een andere veelgestelde vraag: ‘Hoe kan God, Die zegt genadig en barmhartig te zijn, die zware en definitieve straf van de dood uitdelen?’ Ja, wij kijken meestal alleen naar wat we direct waarnemen en ervaren. Daarnaast hebben de meeste mensen een sterke afkeer van de doodstraf. Maar als God rechtvaardig is in Zijn oordeel, dat mensen die zondigen de dood verdienen, blijkt Zijn liefde, barmhartigheid en genade dan niet juist uit het feit dat Hij de mens niet definitief verworpen heeft, maar de gelegenheid biedt de gemiste heerlijkheid alsnog te ontvangen – en er sterk op aandringt die kans te grijpen? Die liefde, genade en barmhartigheid zien we verpersoonlijkt in Jezus Christus. In Hem is de dood voor het eerst overwonnen. Hij heeft daarvoor moeten lijden, veel zwaarder dan andere mensen; zelfs moeten sterven. Maar door vol te houden in geloof is het doel van God, om mensen te geven van Zijn heerlijkheid, werkelijkheid geworden, en is ook aan zijn lijden voorgoed een einde gekomen. Daarin ligt de zekerheid, de garantie, dat allen die God toebehoren zullen delen in zijn heerlijkheid en dat daardoor ook een einde komt aan hun lijden.

God alleen brengt het onheil over zondaren

De conclusie is dat het lijden en de dood Gods algemene straf zijn over de zonde van de mensheid. Er is dan ook geen bovennatuurlijke macht die verantwoordelijk is voor het lijden en de dood in de wereld. Door de profeet Jesaja zegt God, voordat Israël in ballingschap gaat naar volken die geloven dat er kwade machten zijn die het leven van de mensen beïnvloeden, nadrukkelijk:

“Ik ben de HEERE, en niemand anders, buiten Mij is er geen God. Ik zal u [koning Kores van Perzië] omgorden, hoewel u Mij niet kende, opdat men zal weten, vanwaar de zon opkomt tot waar (zij) ondergaat, dat er buiten Mij niets is. Ik ben de HEERE, en niemand anders. Ik formeer het licht en schep de duisternis, Ik maak de vrede en schep het onheil [NBG’51: die het heil bewerk en het onheil schep]; Ik, de HEERE, doe al deze dingen.” (Jes 45:5-7)

De genade die God de mens heeft geschonken, is dat hij niet eeuwig hoeft te lijden. Dat wordt duidelijk als Hij de mens wegstuurt uit de Hof:

“Toen zei de HEERE God: Zie, de mens is geworden als één van Ons, omdat hij goed en kwaad kent. Nu dan, laat hij zijn hand niet uitsteken en ook van de boom des levens nemen en eten, zodat hij eeuwig zou leven! Daarom zond de HEERE God hem weg uit de hof van Eden ...” (Gen 3:22,23)

Dit maakt meteen duidelijk dat de mens geen eeuwig levende ziel heeft, die door de zonde eeuwig zou moeten lijden in ‘de hel’. Als het lijden en de dood Gods vonnis is over de mens die zondigt, dan is dit vonnis ten uitvoer gebracht in de dood; “want”, schrijft Paulus, “wie gestorven is, is rechtens vrij van de zonde” (Rom 6:7). Het graf, het dodenrijk, is de eeuwige straf, niet een eeuwig brandend en pijnigend vuur. Dus wie gestorven is, heeft de straf voor de zonde voor altijd ontvangen.

De vrede die God maakt, komt tot stand door de offerdood van Christus, tot verzoening van de zonden. Zo zal het uiteindelijk komen tot een einde aan alle lijden, in de eerste plaats van Gods kinderen, bij de komst van Christus in heerlijkheid.

*

De mens was bestemd om hoger te zijn dan de engelen, maar werd 'gedegradéerd' tot een positie lager dan de engelen, zij het voor een bepaalde tijd. Die tijd is in principe voorbij, omdat Jezus, na zijn leven dat lager was dan de engelen vanwege zijn sterfelijkheid, is verhoogd tot onsterfelijkheid (Hebreeën 2:9).

Minder gemaakt is niet minder geschapen, want het Griekse woord is *elattoo* en niet *ktizo*, *ginomai*, of *gennaō*; vergelijk Johannes 3:30, waar Johannes de Doper zegt dat hij minder moet worden, in tegenstelling tot Jezus, die meer moet worden dan hij.